

PÕNEV > Jõulumäel peidab end poolsada aaret

Merle Rallmann
VEEBILEHE TOIMETAJA

Jüri Looring
FOTOGRAAF

Kas teate, mis on ühist Tambovi konstandil, tüdrukul rongis, lendaval lehmal, magaval nahkhiirel, uduangerjal, Ida-Saksa turistil ja piimapukil? Need moodustavad murdosa Pärnumaal peituvatest aardest, mille olemasolust on aimu üksnes asjasse pühendatutel, kes neid innukalt otsivad. Peidikuid leiab sildadest ja varemetest, puuõõnsustest ja pargipingi alt, kirikute ja mõisate ümbrusest, rabadest ja linnatänavatelt. Kõige aarderikkam piirkond on siin kandis Jõulumäe, kus peidus poolsada aaret.

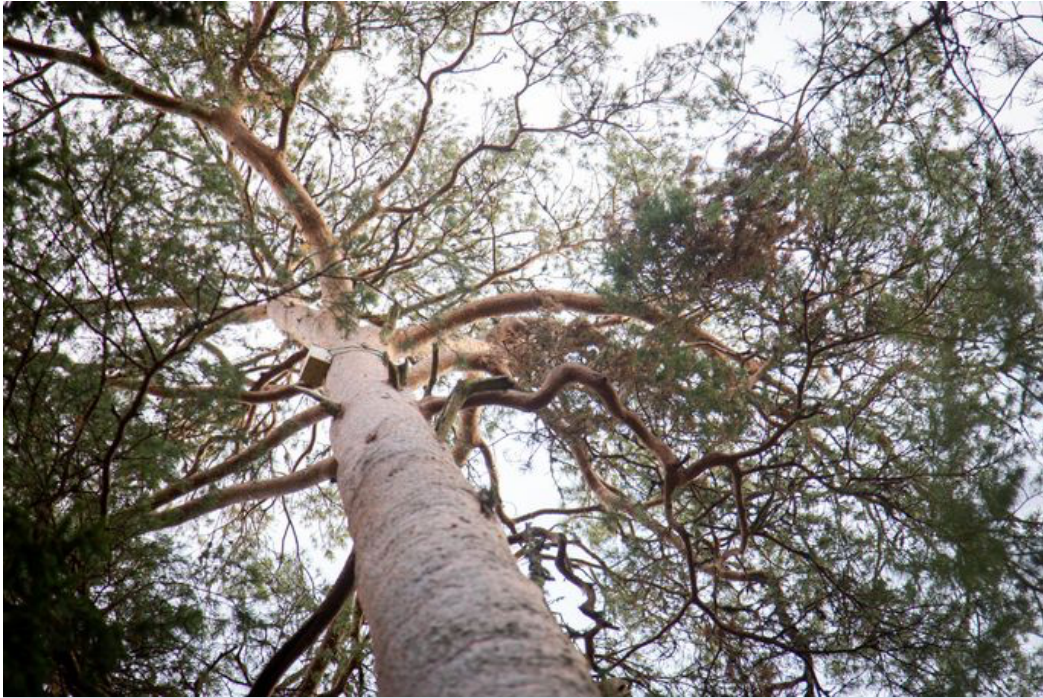
KUULA ARTIKLIT

Tegemist pole salajase seksti ega suure varandusega – loetletud nimetuste taga peituvad geopeituse aarded. Pärnumaal on hinnanguliselt ligemale 30 aktiivset geopeiturit, kes üritavad umbes 500 aardega kaardi puhtaks teha. Peale nende juhuleidjad, kes vahel harva või teistega koos mängivad. Pandeemia ajal on geopeituse mängijate arv kerkinud kõikjal maailmas kui pärmitainas köetud sauna laval.

Kogenud geopeituse entusiast Hanno Tamtik viib mind Luitemaa metsade vahele, kus püüan leida aaret nimega Kapuu:viltune. Telefonist veebilehelt Geocaching koordinaate otsides kipuvad näpud

külmetama. Siiski leian õige asukoha ja piidlen hoolega ümbrust. Aaret silma ei hakka. Olen veebikeskkonnas märkamata jätnud detaili, et tegu on kõige raskema kategooria aardega. Märge "maastik 5" tähendab, et otsitav on peidetud kohta, kuhu erivarustuseta ligi ei pääse. Olukorda ette näinud Tamtik muigab. Mees, kes geopeituse aardeid otsinud pea 15 aastat, soovib mul üles vaadata. Ajan pea kuklasse.

Hanno Tamtik oli esimene peitja Eestis, kes hakkas aardeid nii kõrgele puude otsa peitma, et erivarustuseta neid leida pole võimalik.

FOTO: Jüri Looing

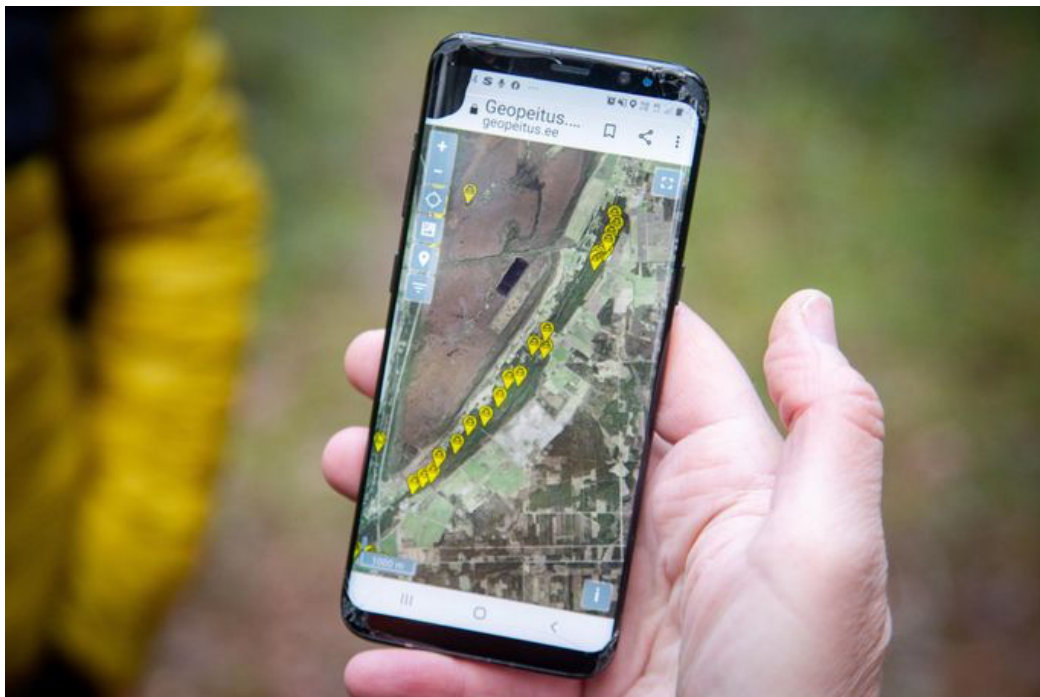
Mõne meetri kaugusel sirutub taevasse pedajas, millel ulatun napilt ümbert kinni võtma. Paarikümne meetri kõrgusel ladvas märkan midagi linnupesakasti meenutavat, mis mehe reageeringut arvestades ongi aare. Selleni jõudmiseks läheb tarvis arboristi varustust, sest tüvi on sihvakas ja oksteta. Kapuu-seerias on neli eraldi aaret, kus igas peidus osa viimase, viienda koordinaatidest. Selle väärivara on kahe aasta jooksul leidnuks märkinud 27 otsijat. Ilmselgelt oli neil kodutöö tehtud ja erivarustus kaasas.

Kes on mugu?

Geomugudeks kutsuvad mängijad kõiki mittemängijaid, kelle ees geomängijad püüavad "nähtamatult" tegutseda. Termin "mugu" laenati Harry Potteri raamatutest, kus see tähistab võluvõimeteta inimest.

Tamtik oli ühtlasi Eestis esimene, kes hakkas aardeid puude otsa peitma nii kõrgele, et redelist enam ei piisanud.

Just sellised ülesanded pakuvad mehele enim pinget. Raskesti leitavaid aardeid on ta otsinud välismaaltki – kokku 18 riigis, näiteks Türgis, Marokos, Ameerika Ühendriikides, hulgas Euroopa riikides. Kokku on ta aardeotsinguil käinud 39 välisriigis. "Tean selliseidki, kes elavadki selleks, et sõita ühest paigast paika ja otsida hommikust õhtuni," märgib Tamtik. Tema teada on Eestis paar, kes on leidnud üle 20 000 aarde. "Eks nad vist tee tööd ka, aga ma pole päris kindel, mida," tõdeb mees, kelle sõnusti aardejahiga raha teenida ei saa. "Teed seda ikka oma vabast ajast, enda kulu ja kirjadega."

Geopeitus.ee lehel saab avada virtuaalse kaardi, kus peidus olevate aarete kohta on antud koordinaadid.
FOTO: Jüri Loothing

Tamtiku esimene otsing jääb aastasse 2007, kui töökaaslasega seigeldi Tallinna külje all vanas kaevanduses. Seiklusi armastav mees nakatus toona pisikuga, millest pole siiani vabanenud. Seni on ta leidnud pea 6300 aaret.

120 aaret ööpäevas

Vango Imedemaa puhkeküla perenaine Triin Kallas on geopeitust mänginud 14 aastat, sest see on hea põhjus end liigutada, pealegi meeldib talle uusi kohti avastada. "Kui lisandub väike põnevus ja eesmärk, liigud märkamatult rohkem kui niisama metsajooksu tehes," selgitab metsade rüpes elav naine ja räägib, et nii kodu- kui välismaal leidub hulga põnevaid nurgataguseid, mis pole "turistikad," kuid kuhu geopeitus juhatab.

Seni üle ilma umbkaudu 6200 aaret leidnud Kallases tekitab hasarti oma leidude veebilehele kirjapanek. "Proovitakse ületada katsumusi või iseendale seatud eesmärke, mis on seotud leidude arvu, tüübi, koha, raskusastmega. Minu "kiiks" on koguda riike (kust aardeid leitud, M. R.). Praegu asun Eesti edetabelis teisel kohal: olen aardeid leidnud 45 riigis," seletab Kallas, kel aardeid leitud 39s Euroopa, viies Aasia ja ühes Aafrika riigis. Ööpäevane rekord on 120 aaret.

2014 aastal otsis Triin Kallas aaret Sloveenia kõrgeimas tipus Triglavi mäel - see oli nii osavalt peidetud, et jäigi leidmata.

FOTO: Hanno Tamtik

Kallas teab otsijaid, kelle siht on näiteks leida vähemalt üks aare 100 või suisa 1000 päeva järjest või siis võimalikult palju aardeid esimesena avastada.

"Kindlasti on tähtis kogukond, üksteise seiklustest lugemine logidest ja sellest tekkiv kambavaim," täpsustab hobile jäädavalt sõrme andnud naine. Eeskujuks peab ta geopeituseid, kes jaksavad oma leidudest pikki ja sisukaid logiteateid kirjutada.

Kallas tunnustab, et õnneks on see kasulik sõltuvus, mis aitab hoida vaimset tasakaalu. "Mõnel on koer või ööklubi, mulle sobib loodus ja geopeitus," muigab vestluskaaslane, kes varem tegeelnud orienteerumise ja fotograafiaga. Esimene jäi talle maastiku nautimisel liiga kiireks ja teine liialt aeglaseks. "Eriti kui kaaslased veetsid vahel tunde üht õit pildistades. Geopeitus tõi mõlemad kokku, saan kaardil liikuda ja pildistada omas tempos," selgitab ta.

Kindlasti on tähtis kogukond, üksteise seiklustest lugemine logidest ja sellest tekkiv kambavaim. Triin Kallas, geopeituse entusiast

Kallase hinnangul kohtab aktiivsete mängijate hulgas veidi rohkem mehi, kes pole enam väga noored. "40+, keskmisest kõrgema haridustasemega, kel looduses matkamise kalduvus. Aga leidub ka noori peresid ja seiklushimulisi vanaemasid – seinast seinä."

Sageli ajendab mäng katsetama ja saama uusi kogemusi, olgu aerulauaga sõitma, läbi mere või üle jää laiule matkama, sukelduma või köie abil puu otsa ronima. Geopeitusega alles tutvuse sobitajal soovivad Kallas piirduda linnas otsimisega ja valida "Tavalised aarded" raskusastmega 1. "Need peaksid olema jõukohased nii ratastoolis kui väikelapsele ja vanurile," julgustas Kallas juba pühade aegu katsetama. "Mõneti on linnas ka keerulisem otsida, kuna seal peavad aarded paremini peidus olema."

Romantilisele rannateele Triin Kallase poolt peidetud Lauulva konna aaret iseloomustavad sildid lahe teostus, ujumiskoht, lemmiklooma- ja lastesõbralik, drive-in ning soovitan. Leidnud on selle seni 53 mängijat.

FOTO: Jüri Looing

Et oleks, mida otsida, peab leiduma neidki, kes aardeid peidavad. Nii pole ohtu, et mõnel eriti aktiivsel mängijal ühe päevaga kõik aarded leitud on. Seni 75 aaret peitnud Kallasel ongi peitja eesmärk: koguda leidjatelt parimatele aaretele jagatavaid lemmikupunkte. Enim punkte kogunute Eesti edetablis asub Kallas praegu neljandal kohal.

Üle 80 aarde peitnud Tamtiku arvates võiksid uued liitujad aarde peitmisele mõtlema hakata siis, kui endal sadakond leidu kirjas: siis on ettekujutus eri peidukohtadest ja kavalustest. Pärast aarde põnevasse kohta peitmist määratakse GPS-seadmega selle koordinaadid ja postitatakse paiga kohta käiv lugu koos vihjetega internetti.

Romantilise rannatee geotuur

Mõni aasta tagasi viskas Kallas õhku idee peita aardeid romantilisele rannateele. Pandemia ajal on geopeitus olnud üks vähestest tegevustest, millele 2+2-piirangud ei mõjunud, ja tänava aasta alguses saigi mõte teoks. Kallas ühes Tamtiku ja kahe Pärnumaa mänguriga peitsid romantilise rannatee rajale 63 aardega geotouri, kus otsimispõnevust jagub Iklast Pivarootsini. Mõtet aitas ellu viia Pärnu lahe partnerluskogu.

Romantilise rannatee aarded juhatavad nii vaatamisväärsuste juurde kui kõrvalistesse randadesse, tutvustavad kohaliku kultuurilugu ja loodust.

FOTO: Jüri Loothing

Peagi järgnes üle-eestiline geotuur: kevadel peideti Eesti Maaturismi ühinguga koostöös Tallinna ja Riia vahelisele Metsa matkarajale ligemale 70 E11 (Metsa matkarada on osa rahvusvahelisest E11 kaugmatkateest, M.R.) tähistusega aaret.

Algajatele näpunäiteid jagades tõdeb Kallas, et äpiajastul tehakse viga, vaadates telefonis vaid aarde asukohta. Vahel nii õnnestub, aga kui ei, tuleb eeltöö arvutis kasuks. "Vaadata tuleb nii vihjeid, aarde raskusastet ja suurust kui lugeda eelmiste leidjate logisid," juhendab Kallas.

Geopeitust sobib mängida nii üksi kui sõpradega. Kaljudele ega jõematkale üksi otsima minna pole mõistlik. Kallase kogemuse põhjal toob geosõprade olemasolu rohkem leidmisrõõmu. "Eriti kui üksi üldse hammas peale ei hakka. Sealtpäev juba ise edasi pusima," tõdeb ta.

Aardekonteinereid on eri suurusega, mille kohta leiab veebilehelt vihje. Heaks tavaks on saanud, et neis on peidus minikingitus, mille järgmine leidja võib enda oma vastu vahetada. Näiteks leiame Luitemaal ühest aardest nii helkuri kui väikese punase kuradi. Kuna mul pole kinki millegi vastu vahetada, jäävad need järgmisi mängijaid ootama.

Kas on normaalne, et pensionär ronib puu otsa?

Este Maidle ronib eale vaatamata vajadusel kribinal puu otsa aarde järele. FOTO: Erakogu

Geopeitus on mänguline ajaviide, mis on mind seni viinud Eestimaa huvitavatesse kohtadesse. See paneb proovile nii mõistuse kui füüsilise, andes nii kõnniringile boonuse. Enim köidab mind selle harrastuse juures otsimise-leidmise rõõm, aga niisama tähtis on liikumine looduses, uute paikade avastamine ja mängulisus.

Vahel küll mõtlen, kas on normaalne, et pensionär puu otsa ronib, metsas kännualuseid või linnas tornialuseid uurib või suisa redeliga ringi sõidab. Aga siis võtan järgmise otsingu ette, sest on huvitav: tore on vahel lapsepõlve tagasi minna ja enda lõbuks mängida.

Geopeitusega sain tuttavaks tütarde kaudu – nemad otsisid miskit ja hakkasin siis lähemalt uurima, millega tegu. Mullu septembris registreerusin, aktiivsemalt hakkasin aardeid otsima tänava jaanuaris. Eeskujusid mul pole, aga kui saan valida, siis Pärnumaal on Mmrrtt-nimeline superpeitja, kelle peidetud aardeid alati huviga otsima lähen.

Minule pole geopeitus sõltuvus, ehkki kohati võib see nii tunduda. Pigem on see parajate portsjonitega aktiivne ajaveetmisviis, mis pakub kontorilaua taga istumisele head vaheldust.

Tavaliselt tuleb kolm kuni viis aardeleidu retke kohta, aga tütre sünnipäeva aardetuuril leidsin aardeid 30 ringis: just avaldus uus, romantilise rannatee aardeseeria.

Aarded on mul leidmata mitmel põhjusel. Mõnest otsingust loobusin eos, kuna peidukoht käib üle jõu, aaret ümbritsev keskkond ei köida või mõistatus on mulle liiga keeruline. Aga mõni leidmata jäänud aare on kavas mingil ajal uuesti ette võtta – on mitu aaret, mida

olen ka kolm–neli korda otsimas käinud.

Sõbra võib alati kaasa kutsuda, sest mõnel juhul on kaaslase olemaolu aarde kättesaamiseks hädavajalik.

Kirjutusvahend tasub samuti tasku pista, et oma nimi aarde logiraamatusse kirja panna. Alati pole see aardekonteinerisse ära mahtunud.

Geotsija Este Maidle

Mis on geopeitus

Geopeitus hakkas maailmas levima nullindate alguses Ameerika Ühendriikides, kui satelliitside sai reakodanikele kättesaadavaks. Esimese aarde peitis 2000 aastal Oregonis ameeriklane Dave Ulmer. Aardeks oli pooleldi maasse kaevatud must plastämber, milles arvutitarkvara, videoid, raamatuid, toitu, raha ja kada. Nüüdseks on maailmas peidetud miljoneid aardeid, sest üha enam otsivad inimesed tegevust, millega end vabal ajal proovile panna.

**Tean selliseidki, kes elavadki selleks, et sõita ühest paigast paika ja otsida hommikust õhtuni.
Hanno Tamtik, geopeituse entusiast**

Eestis peideti esimene aare aasta hiljem, see oli mustas kilekotis Nescafé kohvipurk. Aardeid on Eestis ligemale 4500, nende seas tavaliste aarete kõrval keerulisemad mõistatuse- ja multiaarded, mille leidmiseks ei piisa vaid maastikul kobamisest. Pärnumaal on aktiivseid aardeid üle 500, lisaks paarkümmend, mis ajutiselt kättesaamatud (sageli kohad, kuhu talvel ligi ei pääse, M.R.).

Asukohapõhise mängu mõju on uuritud magistritöös, kus selgus, et geopeitus mõjutab mängijaid positiivselt, andes juurde kogemusi, teadmisi ja sõpru, samal ajal saab olla füüsiliselt aktiivne.

Põhireeglid on lihtsad

Peidetud konteinerite ehk aarete koordinaadid on antud mängu kodulehel Geopeitus.ee ja Geocaching.com. Mängija ülesanne on GPSi või mõnda asukoha määramisel põhinevat rakendust kasutades navigeerida ja aare üles leida. Sinna juurde käib logiraamat ja enamasti pliatsijupki. Aare loetakse leituks, kui mängija on oma nime ja leidmise kuupäeva raamatusse kirjutanud.

- Otsige aare üles.
- Kirjutage oma nimi ja leidmise kuupäev logiraamatusse.
- Võtke midagi aardest ja jätke midagi samaväärset või paremat asemele (vabatahtlik). Võtta ei tohi logiraamatut ega pliatsit.
- Jagage oma seiklusi mängu veebilehel.

Veel põhimõtteid, mida järgida

- Iga otsing ei pea lõppema leidmisega, eriti veel, kui see võib ohustada aarde säilimist pärast teid.
- Vältige pealtnägijaid ehk mugusid.
- Ärge peitke aaret "paremini", vaid nii, nagu selle leidsite.
- Aare ei ole prügikast. Kui midagi käepärast pole, siis ärge võtke ega jätke midagi, kirjutage ainult logi.
- Aardesse ei tohi panna toitu, jooke ega muid vedelikke, sest need rikuvad aarde sisu.
- Ärge lõhkuge midagi ja käituge looduses vastutustundlikult!

Andmed: Vikipeedia

SEOTUD LOOD

UUDISED

ELU

Esimesed ettevõtjad said
matkasõbra staatuse

Võimalusi looduses
rahvakogunemisi vältida
leidub rohkesti

SOOVITAME LUGEDA

UUDISED

PILDID > Mudilaste heategu läks politseinikele südamesse

UUDISED

Plaan on pikendada bussiliinid Läti tõmbekeskusteni

UUDISED

Varastanud ja autosid lõhkunud noormees läheb tingimisi vangki

UUDISED

KES NÄGI? > Politsei otsib inimesi, kes märkasid Papiniidu silla juures jõejääl kõndijat

SISUTURUNDUS

Uusim mittekirurgiline meetod –
SMAS-lifting ultraheli abil

Mida huvitavat võtta
ette jõuluvaheajal? 5
põnevat tegevust
leiad siit!